

**ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗΣ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗΣ
ΚΥΠΡΟΥ**

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ CERTIFIED BANKERS

Τελική Εργασία με θέμα:

**«Αντιμέτωποι με την κρίση –
Σύγκριση μεταξύ
Credit Suisse και UBS»**

Θεμιστοκλέους Γεώργιος

Επιβλέπων Καθηγητής: Χ' Ξενοφώντος Ανδρέας

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2015

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγή.....	ΣΕΛ3-4
2. Τα αίτια της κρίσης του 2007-2008.....	ΣΕΛ 5-6
3. Ελβετική Οικονομία	
3.1 Γενικά Οικονομικά Στοιχεία.....	ΣΕΛ 7
3.2 Επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.....	ΣΕΛ 8
3.3 Μέτρα αντιμετώπισης της παγκόσμιας κρίσης.....	ΣΕΛ 9
3.4 Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων.....	ΣΕΛ 10
4. Πολύ μεγάλες για να πτωχέσουν (Too Big-To-Fail).....	ΣΕΛ 11
5. Από τη Βασιλεία I & II στη Βασιλεία III.....	ΣΕΛ 12
6. Επιπτώσεις τραπεζικής κρίσης στις Ελβετικές Τράπεζες.....	ΣΕΛ13-16
7. Χειραγώγηση επιτοκίων/ συναλλάγματος-Φοροδιαφυγή.....	ΣΕΛ17-18
8. Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Τραπεζικών Ιδρυμάτων.....	ΣΕΛ-19
9. Χρηματοοικονομικά στοιχεία και ανάλυση των Ισολογισμών χρήσεων 2005-2014 με βάση οικονομικούς αριθμοδείκτες	
9.1 Κερδοφορία-Αποδοτικότητα.....	ΣΕΛ 20-24
9.2 Ποιότητα Ενεργητικού.....	ΣΕΛ 25-26
9.3 Ρευστότητα.....	ΣΕΛ 27-28
9.4 Κεφαλαιακή Επάρκεια.....	ΣΕΛ 29-32
10. Συμπεράσματα- Γενική Σύγκριση.....	ΣΕΛ 33
11. Συντομογραφίες.....	ΣΕΛ 34
12. Βιβλιογραφία – Δικτυακές αναφορές.....	ΣΕΛ 35-37

Εισαγωγή

Ο όρος οικονομική κρίση εφαρμόζεται ευρέως σε διάφορες καταστάσεις στις οποίες ορισμένα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα ή τα περιουσιακά τους στοιχεία χάνουν ξαφνικά ένα μεγάλο μέρος της αξίας τους. Τον 19^ο και στις αρχές του 20^ο αιώνα, πολλές οικονομικές κρίσεις συνδέθηκαν με τραπεζικό πανικό.

Άλλες καταστάσεις που συχνά αποκαλούνται οικονομικές κρίσεις περιλαμβάνουν συντριβές χρηματιστηρίου, νομισματικές κρίσεις και στάσεις πληρωμών. Οι χρηματοπιστωτικές κρίσεις ως άμεσο αποτέλεσμα έχουν την απώλεια του χάρτινου πλούτου.

Η διεθνής χρηματοοικονομική κρίση, που ξεκίνησε το 2007 στις ΗΠΑ και τη Δυτική Ευρώπη, σύντομα μετατράπηκε σε παγκόσμια οικονομική κρίση και στη συνέχεια εξελίχθηκε σε δημοσιονομική κρίση των χωρών της περιφέρειας της Ευρωζώνης.

Όπως είναι γνωστό, η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση, η οποία χρονολογείται από το μέσα του 2007, έφτασε σε κρίσιμη καμπή στα μέσα Σεπτεμβρίου του τρέχοντος έτους.

Τα πιστωτικά παράγωγα, τα οποία εκδόθηκαν από τις Αμερικάνικες τράπεζες με αντίκρισμα τα στεγαστικά δάνεια υψηλού ρίσκου (subprime loans), τα περιβόητα πλέον «τοξικά απόβλητα», δεν αποτελούν παρά τον εκφυρσοκροτητή με τον οποίο έσκασε η φούσκα.

Η κατάρρευση του τραπεζικού συστήματος συμπαρασύρει σε κατάρρευση τα χρηματιστήρια. Καθώς το τραπεζικό σύστημα και τα χρηματιστήρια διασυνδέονται πολλαπλώς με την πραγματική οικονομία, η τελευταία οδηγείται σε ύφεση (Αντωνοπούλου, 2009)¹.

Η εμπειρία έχει δείξει ότι είναι αδύνατο να αποτραπούν πλήρως οι μελλοντικές κρίσεις. Αυτό, όμως, που μπορεί να γίνει με την λήψη κατάλληλων μέτρων είναι ο περιορισμός του μεγέθους τους και της συχνότητάς τους.

Η έκταση και η ένταση της τρέχουσας διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης σε συνδυασμό με το τεράστιο δημοσιονομικό κόστος στήριξης των μεγαλύτερων διεθνών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων δεν αποτελεί μόνο ένδειξη της κατάρρευσης του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος αλλά ταυτόχρονα αποτελεί και πλήρη αποτυχία των εθνικών και διεθνών εποπτικών οργάνων και μηχανισμών, τα οποία είχαν ως βασική αποστολή τους την διαφύλαξη της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας (Κατσένιου, 2010)².

ΤΑ ΑΙΤΙΑ ΤΗΣ ΚΡΙΣΗΣ ΤΟΥ 2007-2008

Το έναυσμα της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης δόθηκε στην Αμερική κατά τα τέλη του 2007. Οι Αμερικάνικες τράπεζες ανέλαβαν υψηλό κίνδυνο παραχωρώντας μια ευρεία γκάμα χρηματοοικονομικών προϊόντων και υπηρεσιών στους πελάτες τους, γεγονός που διαφοροποίησε τις πηγές εισοδήματός τους και βελτίωσε την αποτελεσματικότητα της παροχής τραπεζικών υπηρεσιών στους πελάτες.

Κατά την περίοδο 2002-2007 οι τράπεζες, χωρίς να δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην πιστοληπτική ικανότητα των πελατών τους χορήγησαν στεγαστικά κυρίως δάνεια αναλαμβάνοντας έτσι το μεγάλο ρίσκο του κινδύνου της αποπληρωμής αυτών. Τα δάνεια αυτά υψηλού κινδύνου αναφέρονται και ως δάνεια (subprime loans).

Αυτό το φαινόμενο δεν παρατηρήθηκε μόνο στις Αμερικάνικες τράπεζες αλλά αντίστοιχες περιπτώσεις συναντάμε και σε διάφορες χώρες της Ευρώπης όπως το Ηνωμένο Βασίλειο, την Ισλανδία, την Ισπανία, Ουγγαρία και Ελβετία.

Ως εκ τούτου οι τράπεζες ξεκίνησαν να σημειώνουν απώλειες σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες δανείων. Πρόκειται πρωτίστως για φούσκα στην αγορά ακινήτων, η οποία οφειλόταν στου υψηλούς ρυθμούς πιστωτικής επέκτασης δανείων (subprime loans).

Η σημαντικότερη ίσως αιτία της κρίσης, συνδέεται με τη σταδιακή μετατόπιση των στόχων των τραπεζών από τη χρηματοδότηση της πραγματικής οικονομίας, του εμπορίου και των παραγωγικών επενδύσεων, στην κερδοσκοπία, τα χρηματοοικονομικά στοιχήματα και τη χρηματοπιστωτική καινοτομία χωρίς οικονομική χρησιμότητα, που έγιναν, σε σημαντικό βαθμό βασικές δραστηριότητες, ίσως και αυτοσκοπός για ορισμένες μεγάλες διεθνείς τράπεζες (Eurobank Research, 2009)³.

Καθοριστικό ρόλο για τον παραπάνω μετασχηματισμό των τραπεζών διαδραμάτισαν:

- Οι κερδοσκοπικές συμπεριφορές ορισμένων διοικήσεων διεθνών τραπεζών, που δεν προάσπισαν τα συμφέροντα των μετόχων αλλά τα βραχυχρόνια δικά τους και ενεπλάκησαν είτε σε σημαντικές και πανάκριβες εξαγορές και συγχωνεύσεις υψηλού κινδύνου (π.χ. RBS αποκτά τμήμα της ABN AMRO σε απίστευτα υψηλή τιμή) είτε σε αλόγιστη αύξηση του ενεργητικού τους (π.χ. η UBS απέκτησε δεκάδες δις. τιτλοποιημένων αμερικάνικων ομολόγων).
- Η συστηματική υποτίμηση από τις Διοικήσεις των διεθνών τραπεζών αλλά και από τις εποπτικές αρχές του μεγέθους της πολυπλοκότητας των κινδύνων, που αναλάμβαναν σταδιακά οι τράπεζες (τιτλοποιήσεις, παράγωγα, χρηματοοικονομική μόχλευση κ.α.)
- Η διαμόρφωση επί μακρόν, με την ανοχή των μετόχων, λανθασμένης δομής και ύψους κινήτρων αναφορικά με τις μεταβλητές αμοιβές των στελεχών στο διεθνές τραπεζικό χώρο (bonuses), αφού ευνοούσε τις βραχυχρόνιες κερδοσκοπικές δραστηριότητες και την ανάληψη υπερβολικών κινδύνων.
- Η σύγκρουση συμφερόντων και οι ανεπαρκείς αναλύσεις και μεθοδολογίες, που εφάρμοσαν οι διεθνείς εταιρείες αξιολόγησης κινδύνων (Moody's, S&P, Fitch). Αποτέλεσμα, είχαν αξιολογήσει διεθνείς εκδόσεις στη βαθμίδα AAA, δηλαδή ελάχιστου κινδύνου, διότι το σύστημα μεροληπούσε υπέρ των εκδοτών που κάλυπταν τα έξοδα αξιολόγησης, ενώ τα τελευταία θα έπρεπε να πληρώνουν για την προστασία τους οι αγοραστές. Τράπεζες και επενδυτές τα τελευταία χρόνια είχαν στηριχθεί στην αξιοπιστία των αξιολογήσεων των παραπάνω οίκων για να τοποθετήσουν τρισεκατομμύρια σε κινητές αξίες, που νόμιζαν ότι ήταν πολύ χαμηλού κινδύνου, αλλά αποδείχθηκαν «τοξικά προϊόντα» (Eurobank Research, 2009)⁴.

Γενικά Οικονομικά Στοιχεία Ελβετίας

Η Ελβετία, χώρα με ελάχιστο εξωτερικό χρέος, υψηλή παραγωγικότητα, χαμηλά ποσοστά ανεργίας και χαμηλό πληθωρισμό, από τα υψηλότερα στην Ευρώπη επίπεδα διαβίωσης, ενώ το κατά κεφαλήν εισόδημα υπερβαίνει αυτό των πλουσιότερων χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Υπουργείο Εξωτερικών, 2009)⁵.

Η οικονομία της, από τις πλέον ανεπτυγμένες παγκοσμίως, βασίζεται παραδοσιακά στον τομέα των τραπεζικών και εν γένει χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Το μυστικό της Ελβετίας είναι ότι αποτελεί μέλος της Ευρώπης και ταυτόχρονα δεν είναι. Από τη μία πλευρά, έχει υπογράψει την Συνθήκη Σένγκεν και ως εκ τούτου εκχώρησε την προστασία των συνόρων της στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Έχει μια συμφωνία ελεύθερων συναλλαγών με χώρες της ΕΕ από το 1972. Ως εκ τούτου, στέλνει το 60% των εξαγωγών της προς την ΕΕ και πραγματοποιεί το 80% των εισαγωγών της από αυτήν (Benedikten & Kaelin, 2013)⁶.

Η χώρα είναι μέλος του Ενιαίου Χώρου Πληρωμών Ευρώ (Single Euro Payments Area, SEPA), ο οποίος ενοποιεί την ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική βιομηχανία, και το νόμισμά της είναι συνδεδεμένο σταθερά με το ευρώ από το 2011.

Ταυτόχρονα όμως, η Ελβετία δεν είναι μέρος της ηπείρου, δεν ανήκει στην Ευρωπαϊκή Ένωση ούτε στην Ευρωζώνη, οπότε ακολουθεί τη δική της δημοσιονομική πολιτική και παραμένει οικονομικά και πολιτικά ανεξάρτητη.

Επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στην Ελβετία

Η χώρα δεν θα μπορούσε ωστόσο να παραμείνει αλώβητη από τη διεθνή οικονομική κρίση, η οποία έπληξε κυρίως τον κλάδο των εξαγωγών και χρηματοοικονομικών υπηρεσιών.

Δυσμενέστερες υπήρξαν ωστόσο, και ιδιαίτερης προσοχής χρήζουν, οι επιπτώσεις στον τραπεζικό κλάδο, δεδομένου ότι είναι ο σημαντικότερος τομέας της ελβετικής οικονομίας, με συμβολή ύψους 12% στο ΑΕΠ της χώρας.

Υπογραμμίζεται ότι ο χρηματοπιστωτικός τομέας το 2008 παρουσίασε πτώση εσόδων ύψους 15-25% και είναι ο πρώτος που κλυδωνίσθηκε από την πτώση των χρηματιστηριακών αγορών.

Όπως είναι φυσικό, δυσμενέστατες υπήρξαν οι επιπτώσεις της κρίσης στον τραπεζικό κλάδο και στο μέτωπο της απασχόλησης, όπου απολύθηκαν χιλιάδες εργαζόμενοι.

Το διακύβευμα είναι η συνολική αξιοπιστία του τραπεζικού τομέα που υπέστη βαθιές ρωγμές από την καταστροφική διαχείριση των τελευταίων ετών και την απώλεια εμπιστοσύνης που είχε ως συνέπεια τη μαζική απόσυρση καταθέσεων αφού ιδιώτες καταθέτες απέσυραν το τελευταίο τρίμηνο του 2008, κεφάλαια ύψους 86 δις. Ελβετικών φράγκων (Υπουργείο Εξωτερικών, 2009)⁷.

Μέτρα για την αντιμετώπιση της παγκόσμιας χρηματοοικονομικής κρίσης από Ελβετικές αρχές

Όσο αφορά στα μέτρα στήριξης του ιδιαίτερα πληγέντος χρηματοπιστωτικού κλάδου, άμεση υπήρξε από την έναρξη της κρίσης η αντίδραση της Κεντρικής Τράπεζας της Ελβετίας (SNB), η οποία προέβη στη στήριξη ελβετικών τραπεζών που αντιμετώπιζαν δυσκολίες ρευστότητας με ποσό ύψους 154,7 δις. ελβετικών φράγκων.

Η ομοσπονδιακή κυβέρνηση, με μία πρωτόγνωρη για τα δεδομένα της χώρας παρέμβαση, το 2008 έλαβε επείγοντα μέτρα διάσωσης του τραπεζικού κολοσσού UBS, ο οποίος μετά την έναρξη της κρίσης δήλωσε αδυναμία ρευστότητας εξαιτίας χαμηλής ρευστότητας.

Έτσι, η SNB ενίσχυσε την ρευστότητα της απειλούμενης με κατάρρευση UBS άμεσα με διοχέτευση κεφαλαίων ύψους 6 δις. δολαρίων ενώ παράλληλα είχε εξαγοράσει στο σύνολό τους, μη ρευστοποιήσιμους τίτλους της τράπεζας («τοξικά χρηματοοικονομικά προϊόντα»), ύψους 60 δις. δολαρίων. Η SNB απέκτησε ποσοστό της τάξης του 9% στην τράπεζα, όπου μέσα σε ένα χρόνο το πούλησε, και μάλιστα έβγαλε κέρδος 1,2 δις. ελβετικών φράγκων (Μαριόλη, 2013)⁸.

Η Credit Suisse κατάφερε να ενισχύσει την κεφαλαιοποίηση και την ρευστότητα της, με επείγουσα εισροή κεφαλαίων, ύψους 10 δις δολαρίων από το Κατάρ.

Σύστημα Εγγύησης Καταθέσεων

Ένας από τους σημαντικότερους τρόπους προστασίας της σταθερότητας ενός χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι η ύπαρξη ενός συστήματος εγγύησης καταθέσεων.

Χωρίς την εγγύηση αυτή, φερέγγυες και συντηρητικές τράπεζες με υψηλή κεφαλαιακή επάρκεια, μπορεί και αυτές να αντιμετωπίσουν τον γενικευμένο πανικό των επενδυτών σε μία εποχή με χαμηλή ρευστότητα.

Ως γνωστόν, οι τράπεζες δανείζουν τα χρήματα των καταθετών για χρονικού ορίζοντες πολύ μεγαλύτερους από το δικαίωμα που δίνουν στον καταθέτη να αποσύρει την κατάθεση ανά πάσα στιγμή. Το σύστημα λειτουργεί εφόσον σε καθημερινή βάση γίνονται όχι μόνο αποσύρσεις αλλά και νέες καταθέσεις και εφόσον οι τράπεζες διαθέτουν ένα μαξιλάρι ρευστότητας.

Είναι όμως εύκολο το σύστημα να αποσυντονιστεί σε περιόδους που οι καταθέτες νιώθουν ότι οι καταθέσεις τους δεν είναι ασφαλείς και σπεύδουν όλοι μαζί να τις αποσύρουν. Η εγγύηση στις καταθέσεις καθησυχάζει τους καταθέτες ώστε να μην σπεύδουν σε αποσύρσεις.

Έτσι, την περίοδο της χρηματοοικονομικής κρίσης, ένα από τα πρώτα μέληματα της SNB ήταν να αυξήσει το ελάχιστο ποσό της εγγύησης των καταθέσεων από CHF30.000 σε CHF100.000 (Νοέμβριος 2008), ώστε να αποφευχθεί η εκδήλωση πανικού, αφού όπως αναφέρουμε και πιο πάνω το τελευταίο τρίμηνο του 2008 ιδιώτες καταθέτες απέσυραν κεφάλαια ύψους 86 δις. Ελβετικών φράγκων από τις Ελβετικές τράπεζες (Eurobank Research, 2009)⁹.

Πολύ μεγάλες για να πτωχεύσουν (Too Big To Fail)

Πολλές μεγάλες τράπεζες θεωρούνται «πολύ μεγάλες για να πτωχεύσουν» και ως εκ τούτου κάθε πιστωτής μιας μεγάλης τράπεζας λαμβάνει εκ των πραγμάτων ασφαλιστική κάλυψη 100%, ανεξάρτητα από το μέγεθος ή το είδος της ευθύνης.

Το μεγαλύτερο πρόβλημα στα σχέδια προστασίας καταθέσεων ήταν ιστορικά η αγνόηση της επικινδυνότητας των δραστηριοτήτων μιας τράπεζας π.χ. εάν μια τράπεζα επένδυε τεράστια ποσά σε δάνεια υψηλού κινδύνου και δεν είχε ανασφάλιστες καταθέσεις, ενώ μια άλλη επένδυε σε κυβερνητικούς τίτλους και μόνο το 50% των καταθέσεών της ήταν πλήρως ασφαλισμένες (Koch & MacDonald, 2010)¹⁰.

Έχοντας νωπές τις μνήμες από την γιγαντιαία επιχείρηση διάσωσης της UBS, μετά την κατάρρευση της Lehman, η Αρχή Εποπτείας Χρηματικής Αγοράς της Ελβετίας (FINMA), ανακοίνωσε ότι το βάρος πιθανής διάσωσης των τραπεζών θα πέφτει στο εξής στους πιστωτές και τους μετόχους (Μαριόλη, 2013)¹¹.

Έτσι, η Ελβετία συντάσσεται με την Ευρωζώνη και σφίγγει τη θηλιά των ρυθμιστικών αρχών γύρω από τις τράπεζες, με αποτέλεσμα το πλαίσιο εξυγίανσης των πιστωτικών ομίλων να αποκτά πιο συνολικό χαρακτήρα, έχοντας πλέον, σημαντικές επιπτώσεις και στις αγορές, όπως για παράδειγμα στα ομόλογα.

Ακόμα λοιπόν και οι μεγαλύτερες τράπεζες της Ευρώπης δεν είναι ακίνδυνες για μετόχους, ομολογιούχους και καταθέτες. Πρόθεση της FINMA, σε συνεργασία με την SNB, είναι να σφίξει ο ρυθμιστικός κλοιός γύρω από τις δύο μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας, οι οποίες ευθύνονται για το 6% της οικονομικής παραγωγής της χώρας (Μαριόλη, 2013)¹².

Βασικός στόχος είναι να σταματήσει η τάση της περασμένης δεκαετίας, όταν οι μεγάλες τράπεζες γίνονταν τεράστιες (οι αποκαλούμενες «Too big to fail»), απειλώντας τη συστηματική ευστάθεια σε περίπτωση ατυχήματος, με τους φορολογούμενους να πληρώνουν τις ζημιές.

Από τη Βασιλεία I & II στη Βασιλεία III

Σε αντίθεση με τις οδηγίες στις Βασιλεία I & II που κυρίως αφορούσαν στα ελάχιστα αποθεματικά έναντι διαφόρων κατηγοριών δανείων και άλλων στοιχείων ενεργητικού, η Βασιλεία III αφορά κυρίως τους κινδύνους των τραπεζών για έκτακτη ανάγκη (Bank Run) και τα διάφορα είδη αποθεματικών έναντι διαφόρων ειδών καταθέσεων και άλλων μορφών δανεισμού. Η Βασιλεία III δεν καταργεί τις Βασιλεία I & II αλλά λειτουργεί ταυτόχρονα μαζί τους (Koch & MacDonald, 2010)¹³.

Η Βασιλεία II αποδείχθηκε πως δεν ήταν αρκετή για να αποτρέψει την κρίση του 2008 αφού οι τράπεζες είχαν την ευχέρεια να μπορούν να αποκρύψουν και να παρουσιάσουν τα στοιχεία που αφορούσαν τους κινδύνους και τα κεφάλαια τους με τρόπο, ώστε μην φαίνονται στο ευρύ κοινό και κυρίως στις εποπτικές αρχές τα προβλήματά τους.

Όπως αναφέρει και η επιτροπή Βασιλείας, ενώ η κεφαλαιακή επάρκεια των περισσότερων τραπεζών ήταν επαρκής, η ποιότητα τους ήταν χαμηλή και με την έναρξη της κρίσης αντιμετώπισαν προβλήματα ρευστότητας, καθώς η απότομη αναστροφή των συνθηκών στις αγορές ανέδειξε την ταχύτητα με την οποία μπορούν να εξαντληθούν τα αποθέματα ρευστότητας των πιστωτικών ιδρυμάτων (Γκόρτσος, 2011)¹⁴.

Η Βασιλεία III ήταν απάντηση στην χρηματοοικονομική κρίση του 2008 αφού έχει προχωρήσει στην:

- Ενδυνάμωση της κεφαλαιουχική βάσης (βασικά ίδια κεφάλαια από 4% σε 6%).
- Καθιέρωσης του δείκτη του κεφαλαιακού αποθέματος για λόγους συντήρησης, που αποτελεί επέκταση των ελάχιστων ιδίων κεφαλαίων (2.5%).
- Καθιέρωσης του αντικυκλικού κεφαλαιακού αποθέματος το ύψος του οποίου θα κλιμακώνεται από 0% σε 2.5%.
- Ενδυνάμωση του συντελεστή κάλυψης ρευστότητας ($\geq 100\%$)
- Εισαγωγή του συντελεστή μόχλευσης ως συμπληρωματικό μέτρο προς τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας (3%).

Επιπτώσεις τραπεζικής κρίσης στις Ελβετικές Τράπεζες

Οι τράπεζες JP Morgan Chase, Bank of America, Deutsche Bank, Goldman Sachs, Morgan Stanley, Barclays και **Credit Suisse** είχαν σχετικά μικρό βαθμό έκθεσης στην αγορά δανείων υψηλού κινδύνου.

Μάλιστα κάποια από αυτά τα ιδρύματα επωφελήθηκαν από την κρίση είτε επειδή κατάφεραν να εξαγοράσουν ανταγωνίστριες τράπεζες σε χαμηλό κόστος (π.χ. η εξαγορά της Bear Stearns από τη JP Morgan), είτε επειδή ορισμένες ανταγωνίστριες τράπεζες εξαφανίστηκαν (Koch & MacDonald, 2010)¹⁵.

Αντιθέτως, για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα με μεγάλο βαθμό έκθεσης στην αγορά δανείων «subprime» (Fannie Mae, Freddie Mac, Bear Stearns, Lehman Brothers, AIG, Merrill Lynch, Citibank και **UBS**) η κρίση ήταν μια ολοκληρωτική καταστροφή, η οποία τα υποχρέωσε:

- Να τεθούν υπό καθεστώς πτώχευσης ή εποπτείας (Fannie, Freddie και Lehman¹)
- Να εξαγοραστούν από άλλες ιδιωτικές επιχειρήσεις (Bear², Merrill³)
- Να λάβουν σημαντική κρατική στήριξη ώστε να επιβιώσουν ως ανεξάρτητες επιχειρήσεις (AIG⁴, Citibank και **UBS**)

---

¹ Η Lehman Brothers κήρυξε πτώχευση στις 14 Σεπτεμβρίου 2008

² Η Bear Stearns κατάρρευσε τον Μάρτιο του 2008. Η Κεντρική Τράπεζα της Αμερικής (Fed) προσέφερε εσπευσμένα εγγυήσεις και υποχρέωσε σε επιχειρηματικό «γάμο» με την JP Morgan, η οποία αγόρασε την Bear Stearns έναντι πινακίου φακής.

³ Η Merrill Lynch οδηγήθηκε στο ναυάγιο της άτυπης μεν, αλλά ουσιαστικής της χρεοκοπίας, ξεπουλώντας τον εαυτόν της στην Bank of America προκειμένου να επιβιώσει. Οι δύο τράπεζες, Merrill Lynch και Lehman Brothers, πρώτη και τέταρτη αντίστοιχα σε μέγεθος τράπεζες της Wall Street, είχαν πρωτοστατήσει στην έκδοση ελκυστικών πακέτων σύνθετων δομημένων ομολόγων με αντίκρισμα τα subprime στεγαστικά δάνεια.

⁴ Η Αμερικάνικη κυβέρνηση κρατικοποίησε τον μεγαλύτερο ασφαλιστικό όμιλο στον κόσμο AIG, αποκτώντας το 80% των μετοχών της έναντι 105 δις δολαρίων. Βυθίστηκε στις ζημιές, όπως όλες οι εταιρείες ασφάλισης που έχουν εγγυηθεί τα «τοξικά απόβλητα». Η κατάρρευση της AIG με τον ισολογισμό της του 1 τρις δολαρίων και τις επιχειρήσεις της σε 130 χώρες θα έστελνε τις αγορές στην άβυσσο.

Η τραπεζική κρίση επεκτάθηκε στο πιο ευυπόληπτο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα της Ελβετίας, την κραταιά τράπεζα UBS, τραβώντας την προσοχή όλου του κόσμου.

Η UBS ανακοίνωσε τον Οκτώβριο του 2007 ότι λαμβάνει την ευθύνη για την απώλεια 3,4 δις δολαρίων από αγορές CDO⁵ που εμπεριείχαν αμερικάνικα στεγαστικά δάνεια χαμηλής εξασφάλισης.

Ο τραπεζικός κολοσσός UBS, η μεγαλύτερη τράπεζα της Ελβετίας, με ενεργητικό 1,9 τρις δολάρια, είναι από τις χειρότερα πληγείσες Ευρωπαϊκές τράπεζες από την κρίση στην αγορά στεγαστικών δανείων των ΗΠΑ.

Τον Μάιο του 2008 ανακοινώνει επίσης ζημιές άλλων 37 δις δολαρίων λόγω της κατοχής μεγάλου αριθμού CDO συνδεδεμένα με επισφαλή δάνεια Αμερικανών. Εκτιμάται ότι έχει ακόμη 20 δις δολάρια σε τέτοιες «επενδύσεις».

Σε αντίθεση η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Ελβετίας Credit Suisse και κύρια ανταγωνίστρια της UBS το 2007 ανακοίνωσε καθαρά κέρδη περίπου 15 δις δολαρίων.

Οι καθαρές ζημιές του ομίλου για το 2008 ανήλθαν σε 16 δις δολάρια, αλλά το δεύτερο μεγαλύτερο χρηματοπιστωτικό ίδρυμα της Ελβετίας επωφελήθηκε από σημαντική εισροή κεφαλαίων πέρυσι (στο σύνολο του έτους εισέρευσαν κεφάλαια ύψους 50,9 δις. φράγκων).

---

⁵ Πρόκειται για ένα χάρτινο τίτλο συμβόλαιο χτισμένο πάνω σε άλλους τίτλους όπως δάνεια, ομόλογα και άλλα περιουσιακά στοιχεία σταθερής απόδοσης. Κάθε CDO (Collateralized Default Obligation) φέρει κομμάτια διαφορετικών χρεών π.χ. από συναπτόμενα δάνεια τις λεγόμενες φέτες-slices. Δημιουργώντας ένα CDO ένας χρηματοπιστωτικός οργανισμός κατάφερε να μοιράσει τον κίνδυνο επισφαλούς δανεισμού του προς τους πελάτες σε μικρά κομμάτια δίνοντας τους έτσι το δικό τους βαθμό ρίσκου. Μέσω της τιτλοποίησης, οι δημιουργοί τους πέτυχαν τη σημαντική μείωση του κινδύνου και όχι μόνο αφού οι οργανισμοί (κυρίως τράπεζες) απαλλάχθηκαν τελείως από το άγχος των επισφαλών πελατών πουλώντας τα αργότερα σε άλλα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα αλλά ακόμα και σε άλλες τράπεζες. Αυτό που χαρακτήρισε βλαβερά και τοξικά αυτά τα προϊόντα ήταν ότι η τιμολόγησή τους υπήρξε πολύπλοκη και υποκειμενική τόσο, που δυσκόλεψε ακόμα και τους δημιουργούς τους.

Η Credit Suisse δεν συμμετείχε στο κυβερνητικό πρόγραμμα διάσωσης των ελβετικών τραπεζών, αντίθετα με την ανταγωνίστριά της UBS και ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Tier 1 Capital (Βασικά Ίδια Κεφάλαια) ανήλθε, στα τέλη Δεκεμβρίου 2008, στο 13,3% ενώ της UBS στο 11%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1: Οι 10 μεγαλύτερες Ευρωπαϊκές τράπεζες, με κριτήριο κατάταξης το σύνολο του ισολογισμού τους (σε τρις \$, το 2007/2008), σε σχέση με τις χώρες τους.

A/A	ΤΡΑΠΕΖΑ	Σύνολο Ισολογισμού	Ισολογισμός/ΑΕΠ
1	UBS CH	1,9	376%
2	Credit Suisse CH	1,1	218%
3	Dexia BE	1,6	180%
4	Fortis BE	1,4	155%
5	RBS GB	3,5	131%
6	BARCLAYS GB	3,0	112%
7	BNP PARIBAS FR	2,9	101%
8	HSBC GB	2,5	94%
9	SANTANDER ES	1,5	92%
10	Deutsche Bank DE	3,1	84%

Πηγή: Ringier CH

Ο υπουργός οικονομικών της Ελβετίας, έσπευσε να διαβεβαιώσει ότι αποκλείεται το ενδεχόμενο πτώχευσης της UBS.

Όπως διαπιστώνουμε από τον Πίνακα 1, η Ελβετία δεν είχε σε καμία περίπτωση την πολυτέλεια να επιτρέψει τη χρεοκοπία της UBS, αφού το σύνολο του ισολογισμού της μεγάλης αυτής τράπεζας, ήταν σχεδόν τετραπλάσιο του ΑΕΠ της χώρας. Ήταν επομένως αναγκασμένη να τη διασώσει, όπως και το έκανε, εάν δεν ήθελε να παρασύρει η τράπεζα ολόκληρη τη χώρα στην καταστροφή (Βιλιάρδος, 2011)¹⁶.

Το ίδιο ισχύει φυσικά και για τη δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα της Ελβετίας, την Credit Suisse, ο ισολογισμός της οποίας είναι υπερδιπλάσιος του ΑΕΠ της χώρας της.

Εκτός αυτού, τα ίδια κεφάλαια της UBS, τα κατατεθειμένα δηλαδή χρήματα από τους μετόχους της, είναι μόλις 41δισ ελβετικά φράγκα (το ένα φράγκο την τότε περίοδο άξιζε λίγο παραπάνω από το ένα δολάριο) γεγονός που σημαίνει ότι, το σύνολο του ισολογισμού της ήταν 46 φορές μεγαλύτερο από τα ίδια κεφάλαια της, ενώ τα ίδια κεφάλαια της Credit Suisse είναι 48δισ, γεγονός που σημαίνει ότι, το σύνολο του ισολογισμού της είναι αρκετά λιγότερο τρομακτικό δηλαδή 23 φορές μεγαλύτερο από τα ίδια κεφάλαια της (Βιλιάρδος, 2011)¹⁷.

Στην ετήσια έκθεσή της του 2008 για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα, η SNB εκτίμησε ότι ο τραπεζικός κλάδος της χώρας θα μπορούσε να βρεθεί σε κίνδυνο αν η οικονομική ύφεση αποδειχθεί βαθύτερη ή μεγαλύτερης διάρκειας από το αναμενόμενο.

Χωρίς να αναφερθεί συγκεκριμένα στις δύο μεγαλύτερες τράπεζες της χώρας, την UBS και την Credit Suisse, η SNB κάλεσε τις μεγάλες τράπεζες να βελτιώσουν την αντοχή τους, αυξάνοντας εκ νέου την κεφαλαιακή τους βάση, μειώνοντας την έκθεσή τους σε επισφαλείς επενδύσεις και μειώνοντας περαιτέρω το κόστος τους (Καθημερινή, 2009)¹⁸.

Αυτονόητο είναι ασφαλώς, ότι λόγω της κρίσης στον τραπεζικό κλάδο δυσμενείς ήταν οι επιπτώσεις στον τομέα της απασχόλησης (Πίνακας 2), αφού απολύθηκαν χιλιάδες εργαζόμενοι σε μία προσπάθεια όπως αναφέρουμε και πιο πάνω να μειωθεί το κόστος κυρίως των δύο μεγαλύτερων και σημαντικότερων τραπεζών της Ελβετίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: Αριθμός εργαζομένων UBS & Credit Suisse με βάση τα εξελεγμένα αποτελέσματά τους της τελευταίας δεκαετίας

ΕΤΟΣ	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	69569	78140	83560	77783	65233	64617	64820	62628	60205	60155
CREDIT SUISSE	44600	44900	48100	47800	47600	50100	49700	47400	46000	45800

Χειραγώγηση επιτοκίων & αγοράς συναλλάγματος - Φοροδιαφυγή

Είναι πραγματικά εντυπωσιακό το γεγονός, ότι θα πρέπει να ψάξει κανείς πολύ για να βρει μία μεγάλη διεθνή τράπεζα, η οποία τα τελευταία χρόνια να μην εμπλακεί σε δικαστικές έρευνες.

Τα «παιχνίδια» που έχουν παίξει την τελευταία δεκαετία καλύπτουν όλες σχεδόν τις δραστηριότητες της οικονομίας όπως χειραγώγηση επιτοκίων, πωλήσεις «τοξικών» ομολόγων, χειραγώγηση της αγοράς συναλλάγματος, βοήθεια για φοροδιαφυγή πλουσίων κ.α. (Τριποταμιανού, 2014)¹⁹.

Φοροδιαφυγή

Στην παροχή τεχνογνωσίας για να φοροδιαφεύγουν πλούσιοι είχε εντοπιστεί η εμπλοκή τόσο της UBS όσο και της Credit Suisse. Ο εξωδικαστικός συμβιβασμός της UBS (Φεβρουάριος 2009), η οποία συμφώνησε να καταβάλει πρόστιμο 780 εκατομμυρίων δολαρίων δεν αποτέλεσε μεμονωμένη επιτυχία των αμερικάνικων αρχών. Πρόσφατα (Μάιος 2014) ακολούθησε ο εξωδικαστικός συμβιβασμός της Credit Suisse, ο οποίος προβλέπει καταβολή προς τις αμερικάνικες αρχές ακόμη υψηλότερου προστίμου, ήτοι 2,6 δις δολαρίων (Παυλίδης, 2015)²⁰.

Συνάλλαγμα

Τα παιχνίδια με το συνάλλαγμα είναι μία από τις κλασικές τραπεζικές δραστηριότητες. Η αποτυχία των τραπεζών να εφαρμόσουν αποτελεσματικά συστήματα ελέγχου, επέτρεψε στους traders να χειραγωγήσουν παγκοσμίως, τις ισοτιμίες των μεγαλύτερων νομισμάτων (Τριποταμιανού, 2014)²¹.

Μεταξύ των τραπεζών που κρίθηκαν ένοχες για χειραγώγηση δεικτών στην αγορά συναλλάγματος και αφορούσε την περίοδο 2008-2013 ήταν και η UBS στην οποία υπεβλήθηκε πρόστιμο περίπου 800 εκατομμυρίων δολαρίων. Επίσης η τράπεζα θα πληρώσει ένα ξεχωριστό πρόστιμο 342 εκατ. δολαρίων στο Federal Reserve System για το ρόλο της στις συναλλαγματικές ισοτιμίες (Πηγή: Dow Jones Newsires).

Libor και Euribor

Η τράπεζα είναι ταυτισμένη με την λέξη «επιτόκιο». Το Libor, όπως είναι γνωστότερο, υποτίθεται ότι είναι το μέσο επιτόκιο με το οποίο οι μεγαλύτερες και φαινομενικά ασφαλέστερες τράπεζες στον κόσμο μπορούν να δανειστούν η μία από την άλλη.

Η χειραγώγηση του Libor επέτρεψε στους διαπραγματευτές να χειριστούν τις χρηματοπιστωτικές αγορές προς όφελός του. Κατά τη διαδικασία, αλλοίωσαν την πραγματική αξία βασικών οικονομικών εργαλείων, όπως credit default swaps (CDS⁶), παράγωγα και στεγαστικές υποθήκες (Τριποταμιανού, 2014)²².

Μεταξύ των τραπεζών που κρίθηκαν ένοχες για χειραγώγηση του Libor ήταν η UBS στην οποία υπεβλήθηκε πρόστιμο 1,5 δις δολαρίων από τις Αμερικάνικες αρχές ενώ οι Ευρωπαϊκές αρχές έχουν επιβάλει συνολικό πρόστιμο 94 εκατ. ευρώ στις UBS, Credit Suisse και RBS.

Επίσης πρόσφατα από πηγές ξένων ειδησεογραφικών πρακτορείων, η UBS θα δηλώσει ενοχή σε άλλη μία κατηγορία για το ρόλο που διαδραμάτισε στο σχήμα χειραγώγησης των επιτοκίων αναφοράς και θα πληρώσει πρόστιμο 203 εκατ. δολαρίων.

Η UBS ανακοίνωσε ότι δεν αντιμετωπίζει νέες κατηγορίες στην έρευνα για τις συναλλαγματικές ισοτιμίες και τα νέα πρόστιμα δεν θα επηρεάσουν τα κέρδη της.

---

⁶ Αποτελούν ασφαλιστήρια συμβόλαια τα οποία αποδίδουν σε περίπτωση που κάποιος άλλος δεν μπορεί να καταβάλει πληρωμές που είχε δεσμευθεί να καταβάλει. Τα CDS χρησιμοποιήθηκαν ως μία μορφή Swap έτσι ώστε να μειώσουν την επικινδυνότητα μίας επένδυσης. Με τον ίδιο τρόπο χρησιμοποιούνταν ώστε να ασφαλίζονται οι αγοραστές κρατικών ομολόγων. Αγοράζοντας κυβερνητικά ομόλογα, οι επενδυτές, αγόραζαν τα CDS τα οποία θα τους έδιναν κάποιες αποδόσεις σε περίπτωση ζημιάς από ενδεχόμενο κούρεμα. Το φαινόμενο της αγοράς των ασφαλιστρων αυτών έφτασε σε μεγάλη έξαρση τη διετία 2006-2008 και αποτέλεσε βασικό στοιχείο της κατάρρευσης ασφαλιστικών εταιρειών όπως η AIG αφού τα CDS χρησιμοποιήθηκαν για την ασφάλιση των τοξικών CDO's.

Χρηματοοικονομικοί Δείκτες Τραπεζικών Ιδρυμάτων

Για την εξαγωγή συμπερασμάτων από την ανάλυση των ετήσιων ή περιοδικών οικονομικών εκθέσεων των επιχειρήσεων (ισολογισμός, κατάσταση αποτελεσμάτων και διάθεσης κερδών) σημαντικότατο ρόλο παίζουν και οι χρηματοοικονομικοί αριθμοδείκτες (ratio).

Οι οικονομικοί δείκτες που διαπραγματεύεται η παρούσα εργασία είναι ένα δείγμα του μεγάλου αριθμού των δεικτών που χρησιμοποιούνται από τους ειδικούς αναλυτές (credit analysts) για την λήψη επενδυτικών αποφάσεων, τον έλεγχο των χρηματοδοτήσεων, τον προσδιορισμό του κινδύνου κ.α.

Ο υπολογισμός τους είναι εύκολος, η ερμηνεία τους όμως παρουσιάζει δυσκολίες γιατί παρέχουν μόνον ενδείξεις για την κατεύθυνση που πρέπει να ακολουθήσει ο αναλυτής και για τα ερωτήματα που πρέπει να θέσει.

Επίσης, μετά από τα πρόσφατα παραδείγματα λογιστικών «ατασθαλιών» μεγάλων επιχειρήσεων (Enron, Parmalat κλπ), η ανάγκη προσδιορισμού λογαριασμών του ισολογισμού που χρήζουν ιδιαίτερης προσοχής από τους οικονομικούς αναλυτές είναι ακόμη εντονότερη αφού οι δείκτες σπάνια δίνουν συγκεκριμένες και σαφείς απαντήσεις. Ο πυρήνας όμως των συμπερασμάτων του αναλυτή βρίσκεται ανάμεσα στους δείκτες (Koch & MacDonald)²³.

Η εργασία του απαιτεί μια άμεση αντίληψη των εσωτερικών σχέσεων της οικονομίας, του κλάδου και της εταιρείας, καθώς επίσης και των αλλαγών μέσα σ' αυτή. Έγκειται στον αναλυτή να διαλέξει τους δείκτες που ταιριάζουν στο είδος της ανάλυσης που κάνει (Koch & MacDonald)²⁴.

Οι τραπεζικοί αριθμοδείκτες χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες:

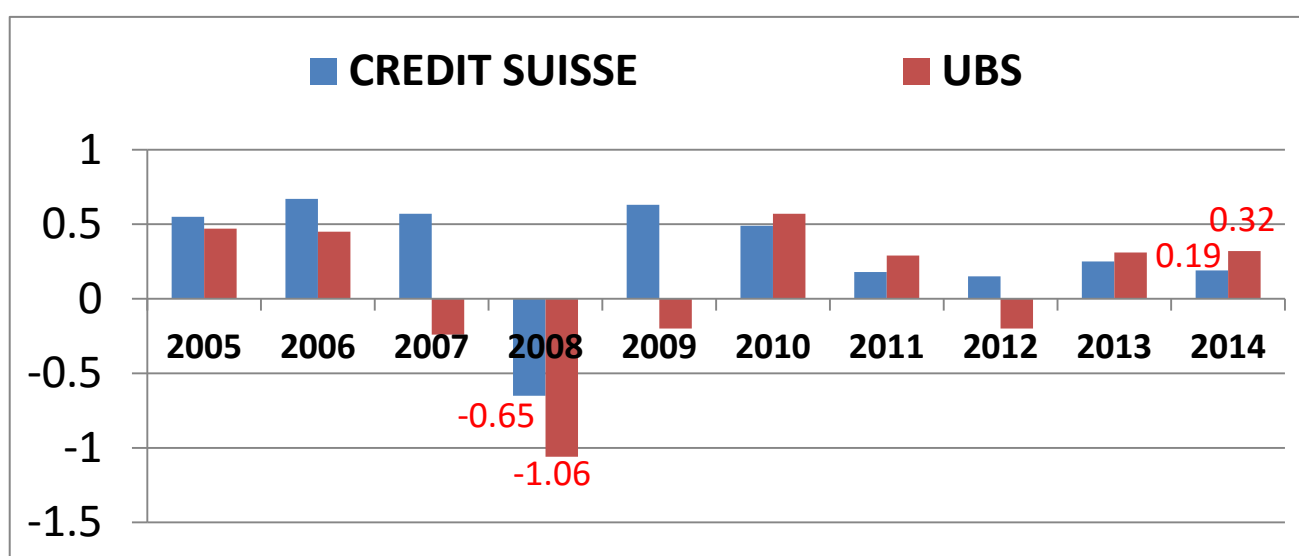
- Δείκτες Αποδοτικότητας
- Δείκτες Δραστηριότητας
- Δείκτες Ρευστότητας
- Δείκτες Κεφαλαιακής Επάρκειας

Χρηματοοικονομικά στοιχεία και ανάλυση των Ισολογισμών χρήσεων 2005 – 2014 με βάση οικονομικούς αριθμοδείκτες

Κερδοφορία-Αποδοτικότητα

ROA: Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	0,47	0,45	-0,24	-1,06	-0,20	0,57	0,29	-0,20	0,31	0,32
CREDIT SUISSE	0,55	0,67	0,57	-0,65	0,63	0,49	0,18	0,15	0,25	0,19

Ο δείκτης Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τα καθαρά μας κέρδη αφού είναι αυτά που καθορίζουν τις αυξομειώσεις του συγκεκριμένου δείκτη.

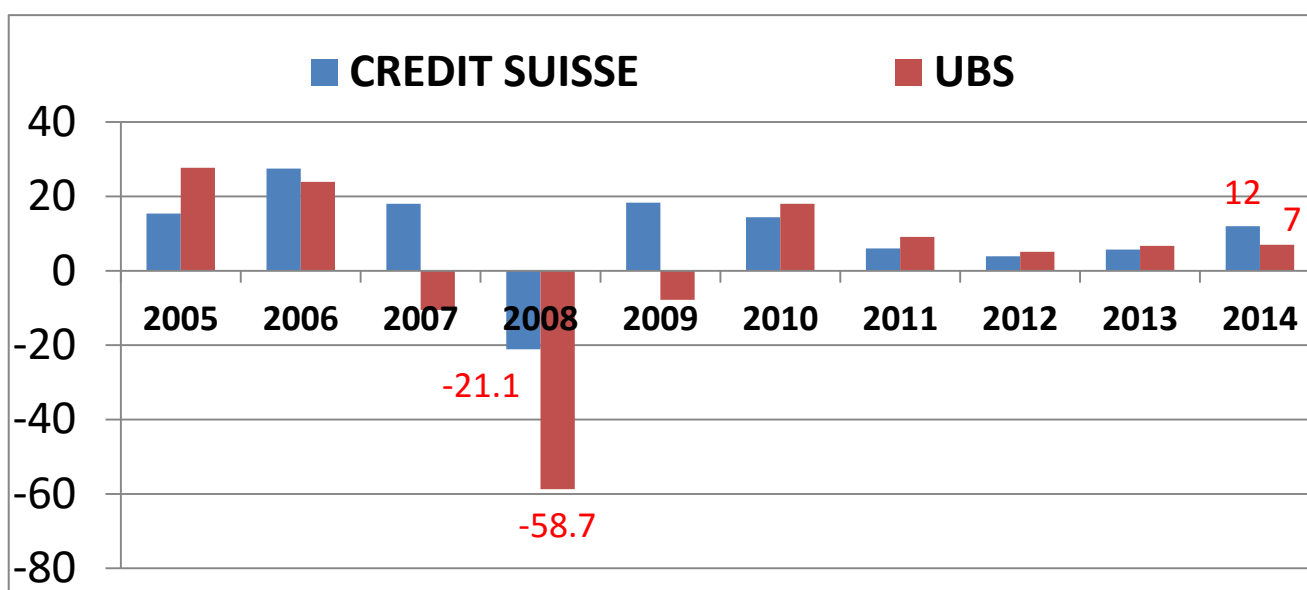
Όσο αφορά την UBS από το 2005 στο 2006 έχουμε ήπια μείωση των κερδών κάτι το οποίο έχει ως φυσικό επακόλουθο και τη μείωση του δείκτη. Από το 2007 στο 2009 έχουμε ραγδαία μείωση των κερδών μας, άρα κατακόρυφη μείωση του δείκτη κάτι το οποίο εκφράζει πως η τράπεζα αντιμετωπίζει προβλήματα αβεβαιότητας και ρευστότητας.

Για την Credit Suisse από το 2005 στο 2006 έχουμε ραγδαία μείωση των κερδών η οποία οφείλεται εν μέρει στα αποτελέσματα χρηματοοικονομικών πράξεων, το οποίο είναι το ποσό το οποίο έχει υποστεί την μεγαλύτερη μείωση στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσης. Τα ποσά του ενεργητικού κυμαίνονται στα ίδια επίπεδα με ελάχιστες αυξομειώσεις. Το 2008 έχουμε ραγδαία μείωση των κερδών μας, άρα κατακόρυφη μείωση του δείκτη.

Η μείωση του δείκτη ανεξαρτήτως του παράγοντα από τον οποίο προκαλείται δεν είναι καλό στοιχείο για την γενική εικόνα μιας τράπεζας, διότι δείχνει μείωση των κερδών και επομένως πιθανή δυσλειτουργία σε κάποιους τομείς της τράπεζας.

ROE: Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	27,7	23,9	-10,5	-58,7	-7,8	18,00	9,1	5,1	6,7	7,00
CREDIT SUISSE	15,40	27,50	18,00	-21,10	18,30	14,40	6,00	3,90	5,70	12,00

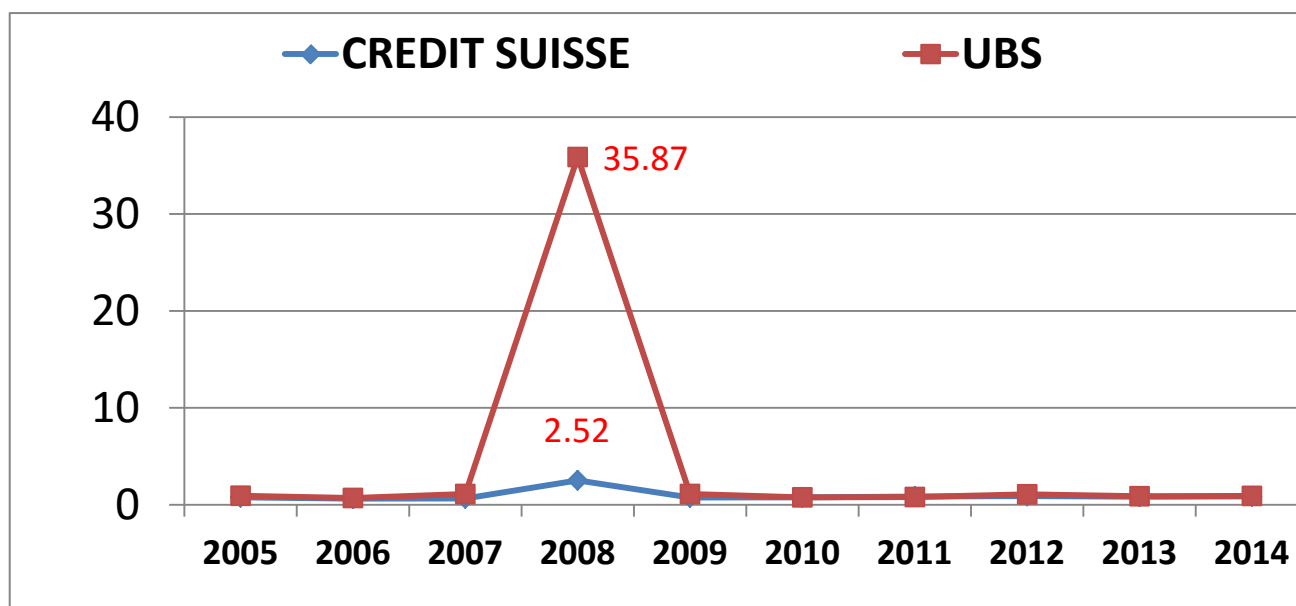
Ο δείκτης Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια είναι ένας δείκτης που εκφράζει την αποδοτικότητα της τράπεζας και επηρεάζεται σημαντικά από τον καθορισμό των κερδών και αυτά με τη σειρά τους από τον υπολογισμό των αποσβέσεων.

Προτιμότερο είναι για μια επιχείρηση να κάνει απόσβεση με αργούς ρυθμούς αφού έτσι καταφέρνει να έχει μεγαλύτερα κέρδη. Και αυτός ο δείκτης εξαρτάται κατά πολύ από τα κέρδη μας αφού είναι αυτά που καθορίζουν την εξέλιξη του δείκτη.

Όσο αφορά και τις δύο τράπεζες παρατηρούμε στα έτη 2005-2014 αυξομειώσεις του δείκτη που οφείλονται στη μείωση των καθαρών κερδών καθώς επίσης και στη μείωση των ιδίων κεφαλαίων τους.

Σύνολο Λειτουργικών Εξόδων/ Σύνολο Λειτουργικών Εσόδων

	2005	2006	2007	2008	2009	20010	2011	2012	2013	2014
UBS	0,93	0,70	1,11	35,87	1,11	0,76	0,80	1,07	0,88	0,91
CREDIT SUISSE	0,76	0,63	0,64	2,52	0,74	0,76	0,85	0,90	0,83	0,86

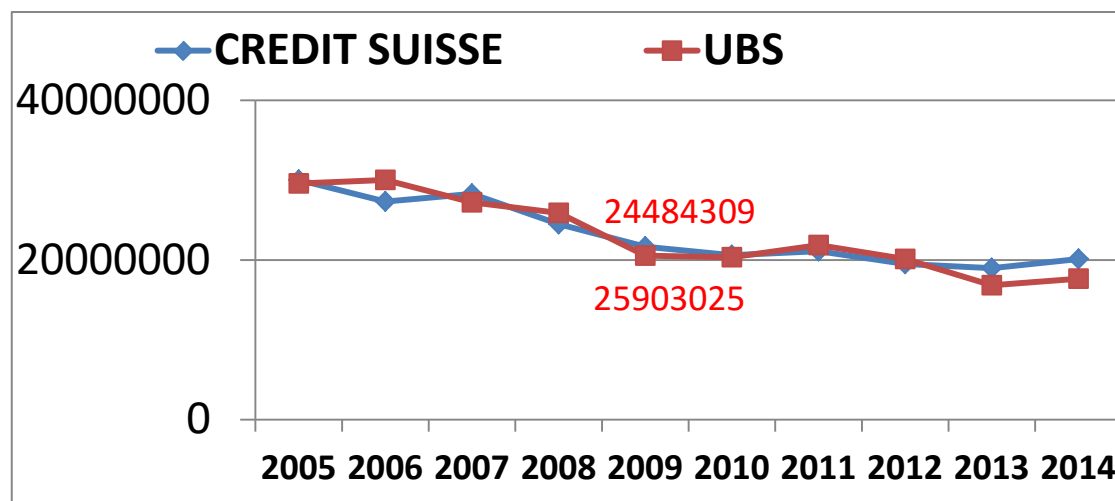
Ο συγκεκριμένος δείκτης είναι ο μοναδικός δείκτης που θα πρέπει να είναι μικρότερος της μονάδας αφού με αυτόν τον τρόπο υποδηλώνει πως όλα λειτουργούν ομαλά στο εσωτερικό της τράπεζας, σε αντίθετη περίπτωση η τράπεζα αντιμετωπίζει προβλήματα επιβίωσης και πρέπει να αναζητήσει άλλους τρόπους για να καλύψει τα έξοδα της. Ο δείκτης αυτός για να έχει ομαλές τιμές θα πρέπει τα έσοδα να είναι μεγαλύτερα από τα έξοδα.

Όσο αφορά την UBS κατά τη διάρκεια των 10 ετών που παρακολουθούμε, έχουμε κατά μέσο όρο αύξηση των εσόδων αλλά και των εξόδων με αποτέλεσμα οι τιμές του δείκτη να μην έχουν σημαντικές αυξομειώσεις με εξαίρεση τις χρονιές 2007-2009 όπου η τιμή του δείκτη αποκλίνει αρχικά το 2007 περίπου κατά 40 μονάδες από το έτος 2006, το 2008 κυριολεκτικά απογειώνεται περίπου 3500 μονάδες βάσης από το 2007. Το κακό είναι ότι είναι μεγαλύτερος ο δείκτης κάτι το οποίο υποδηλώνει ότι η τράπεζα έχει πολλά έξοδα να τακτοποιήσει.

Για την Credit Suisse ο δείκτης Σύνολο Εξόδων/Σύνολο Εσόδων διατηρείται περίπου σταθερός αλλά το 2008 αυξάνεται παροδικά (χρηματοοικονομική κρίση) και αυτό οφείλεται τόσο στην σημαντική μείωση των εσόδων όσο και την αύξηση των εξόδων. Αυτό υποδηλώνει πως τα έσοδα της επιχείρησης δεν επαρκούν να καλύψουν τα έξοδα της και πως πιθανόν να υπάρχει ζημία στα αποτελέσματα χρήσης. Όσο ο δείκτης τείνει στο μηδέν τόσο ομαλότερη είναι η λειτουργία της επιχείρησης, διότι ελαχιστοποιούνται τα έξοδα.

Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Εργαζομένων

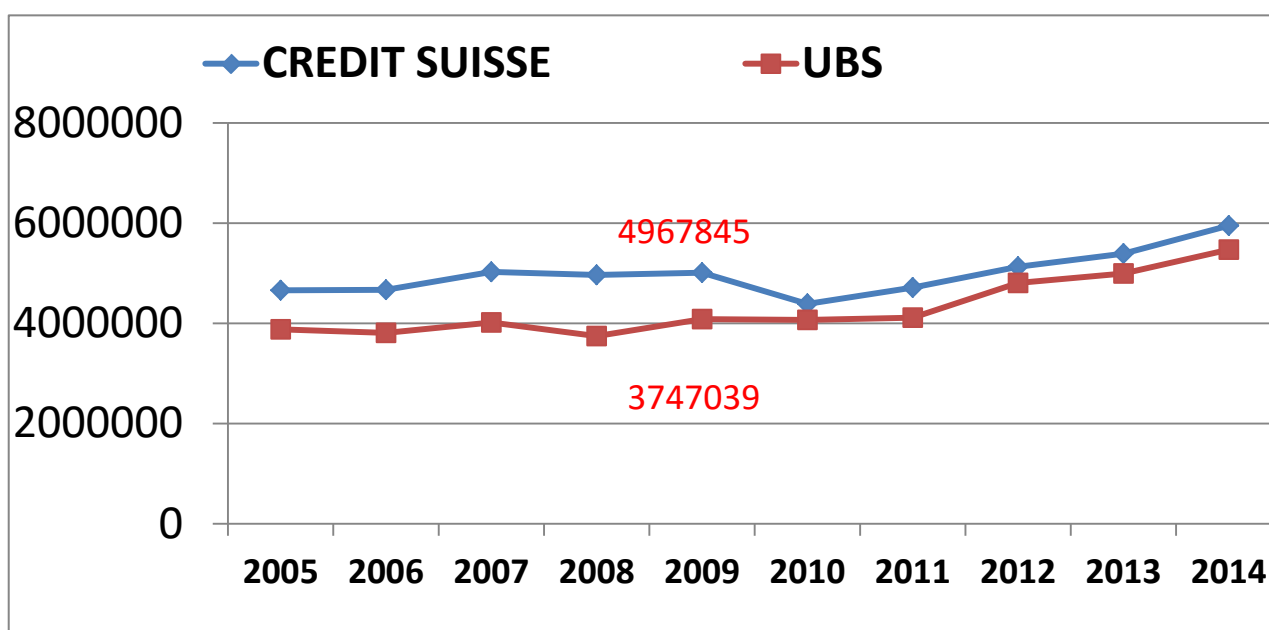
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	29587143	30027668	27224640	25903025	20549997	20347787	21866697	20115555	16831741	17662338
CS	30023587	27322138	28288565	24484309	21668634	20598902	21109939	19499578	18974243	20119257

Ο δείκτης Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Εργαζομένων παρουσιάζει σχετική σταθερότητα, δεν εμφανίζονται μεγάλες αυξομειώσεις εκτός από το έτος 2008 όπου παρόλο που το Σύνολο του Ενεργητικού παραμένει σχετικά σταθερό ο αριθμός των εργαζομένων μειώνεται ραγδαία. Πέραν της συγκεκριμένης χρονιάς ο δείκτης παρουσιάζει μικρές αυξήσεις.

Σύνολο Χορηγήσεων/ Σύνολο Εργαζομένων

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	3880593	3811645	4019435	3747039	4085002	4068232	4112989	4808089	4996810	5470717
CREDIT SUISSE	4660269	4668218	5026777	4967845	5012605	4389042	4715432	5130886	5391608	5950895

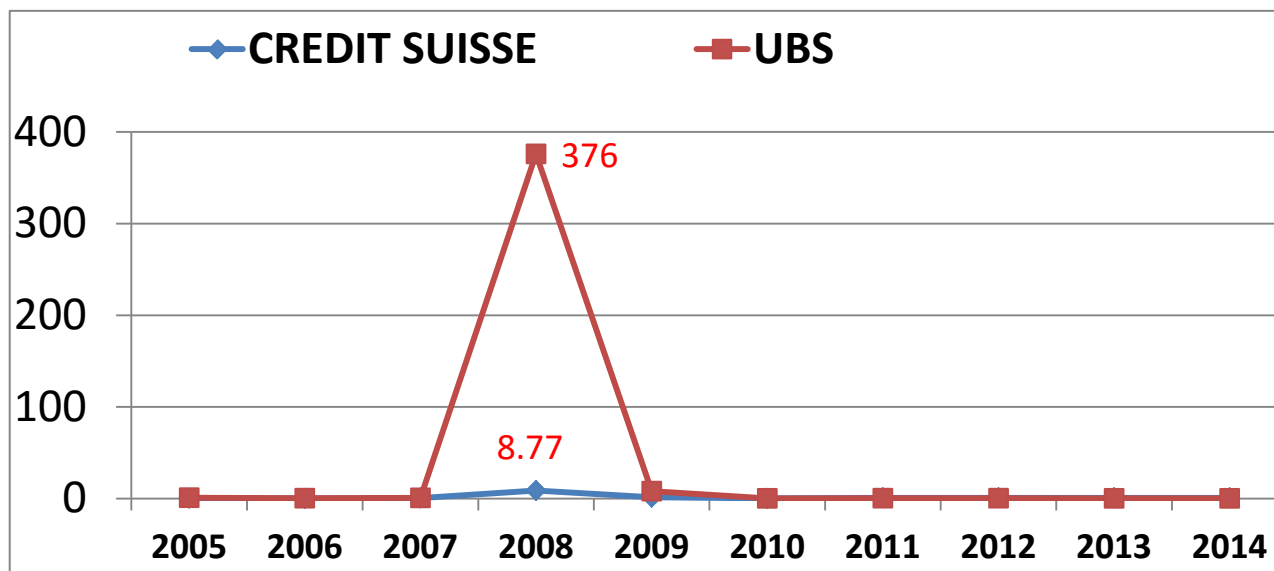
Όσο αφορά και τις δύο τράπεζες ο δείκτης Σύνολο Χορηγήσεων/ Σύνολο Εργαζομένων αυξάνεται και αυτό είναι απόρροια της αύξησης των ποσών των χορηγήσεων και της μείωσης του αριθμού των εργαζομένων. Το ανθρώπινο δυναμικό μειώνεται σταθερά εκτός από την τριετία 2007-2009 και οι χορηγήσεις παρουσιάζουν αξιοσημείωτη αύξηση. Υποδηλώνεται η καλή εικόνα των τραπεζών στον πελατειακό κόσμο, εφόσον υπάρχει βελτίωση στην κινητικότητα των προϊόντων της τράπεζας.

Ποιότητα Ενεργητικού

Προβλέψεις/ Λειτουργικά Έσοδα (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	0,92	0,32	0,75	376	8,10	0,20	0,45	0,41	0,29	0,29
CREDIT SUISSE	0,47	0,28	0,60	8,77	1,51	0,25	0,72	0,73	0,66	0,72

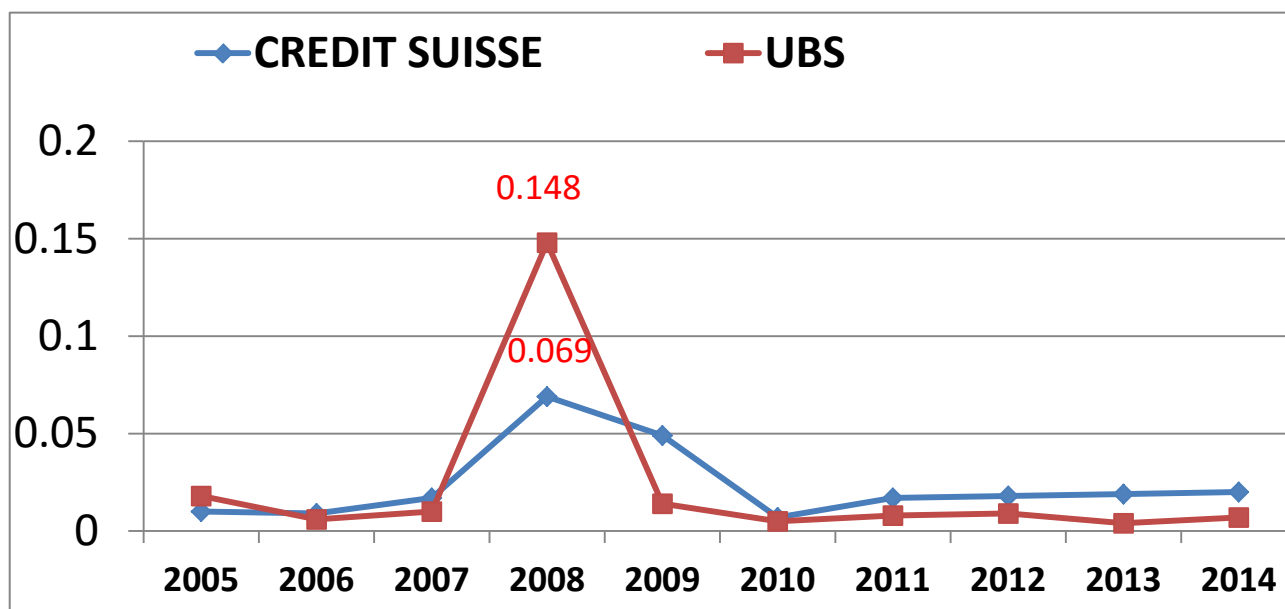

Για τις χρονιές 2008 & 2009 ο δείκτης Προβλέψεις/Λειτουργικά Έσοδα αυξάνεται ραγδαία και για τις δύο τράπεζες καθώς αυξάνονται οι προβλέψεις και μειώνονται τα λειτουργικά έσοδα. Τα λειτουργικά έσοδα αποτελούνται από: καθαρά έσοδα από τόκους, καθαρά έσοδα από μη τοκοφόρες εργασίες, καθαρά έσοδα από προμήθειες, έσοδα από χρηματοοικονομικές πράξεις, έσοδα από μερίσματα και λοιπά έσοδα.

Η μείωση τους δείχνει κακή πορεία της επιχείρησης, διότι τα λειτουργικά έσοδα αποτελούν τους πόρους της επιχείρησης με τους οποίους και συντηρείται. Με την πάροδο των ετών έχουμε μία πολύ σημαντική αύξηση στα Λειτουργικά Έσοδα ενώ οι προβλέψεις πέρα των ετών 2008 & 2009 διατηρούνται σχεδόν σταθερές.

Προβλέψεις/ Σύνολο Ενεργητικού (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	0,018	0,006	0,010	0,148	0,014	0,005	0,008	0,009	0,004	0,007
CREDIT SUISSE	0,010	0,009	0,017	0,069	0,049	0,007	0,017	0,018	0,019	0,020

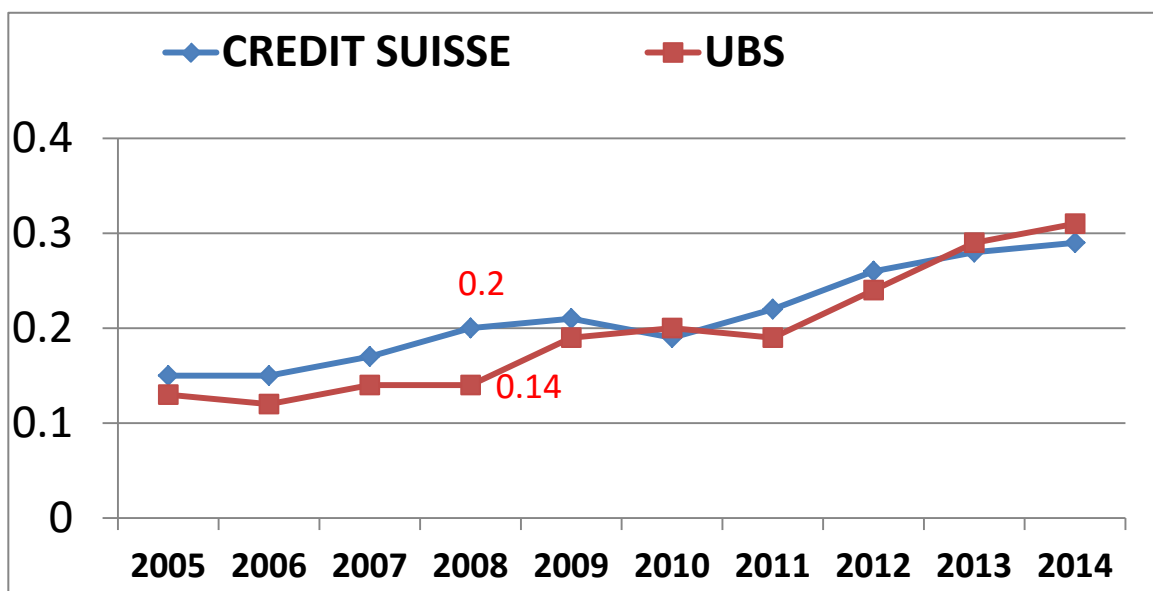

Ο δείκτης Προβλέψεις/ Σύνολο Ενεργητικού και για τις δύο τράπεζες μειώνεται με πολύ γρήγορους ρυθμούς, οπότε δεν αποτελεί εμπόδιο στην πορεία της τράπεζας. Οι προβλέψεις είναι τμήμα του Ενεργητικού, αλλά το ποσό τους σε σχέση με το σύνολο κατέχει μικρό μερίδιο, οπότε και η αύξησή του ή και η μείωσή του δεν επηρεάζει πολύ την εικόνα του ισολογισμού.

Ρευστότητα

Σύνολο Χορηγήσεων/ Σύνολο Ενεργητικού

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	0,13	0,12	0,14	0,14	0,19	0,20	0,19	0,24	0,29	0,31
CREDIT SUISSE	0,15	0,15	0,17	0,20	0,21	0,19	0,22	0,26	0,28	0,29

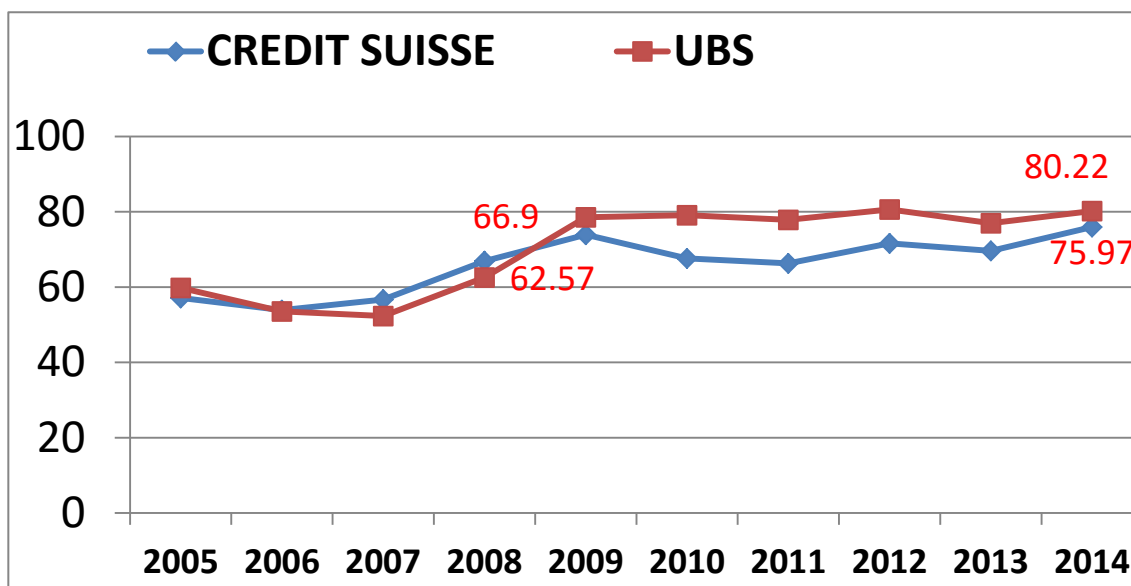

Και για τις δύο τράπεζες ο δείκτης Σύνολο Χορηγήσεων/ Σύνολο Ενεργητικού αυξάνεται ως επακόλουθο της αύξησης των χορηγήσεων. Το σύνολο του Ενεργητικού δεν παρουσιάζει μεγάλες διακυμάνσεις. Το σύνολο των χορηγήσεων έχει ομαλή αύξηση ανά τα έτη, αλλά το τελικό ποσό των χορηγήσεων συγκριτικά με το πρώτο έτος και το τελευταία παρουσιάζει αξιοσημείωτη αύξηση.

Αυτό μας δείχνει πως οι εν λόγω τράπεζες και οι υπηρεσίες τους είναι άξιες εμπιστοσύνης με αποτέλεσμα οι πελάτες να προτιμούν όλο και περισσότερο τα προϊόντα των χορηγήσεων. Θα μπορούσαμε να σχολιάσουμε πως γενικά η αυξανόμενη προτίμηση χρημάτων που προέρχονται από χορηγήσεις φανερώνει πως στην γενικότερη κίνηση χρημάτων στην αγορά δεν υπάρχει ρευστότητα.

Χορηγήσεις/ Καταθέσεις (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	59,78	53,57	52,32	62,57	78,54	79,10	77,86	80,63	76,97	80,22
CREDIT SUISSE	57,10	53,90	56,70	66,90	73,90	67,60	66,30	71,60	69,60	75,97

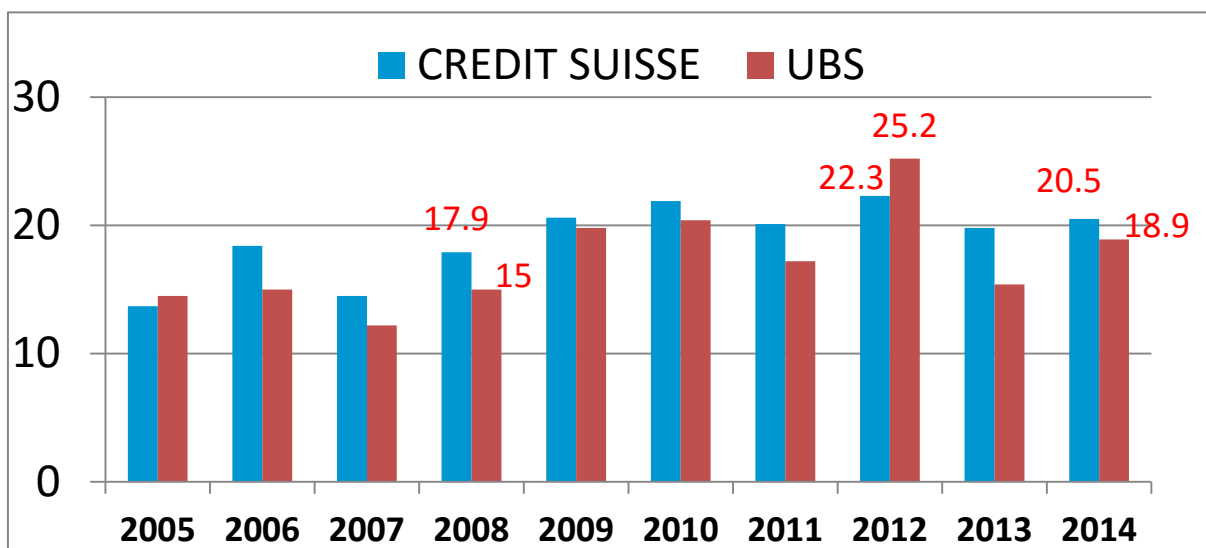
Και για τις δύο τράπεζες ο δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις παρουσιάζει μικρές αυξομειώσεις ειδικά από το 2009 μέχρι το 2014. Έχουμε ταυτόχρονη αύξηση και των χορηγήσεων και των καταθέσεων σε μεγάλο ποσοστό και αυτό δείχνει πως η κινητικότητα των τραπεζών βρίσκεται σε ικανοποιητικά επίπεδα.

Τα προϊόντα χορηγήσεων και καταθέσεων διευκολύνουν τους πελάτες στις χρηματικές τους δοσοληψίες και αυτό φαίνεται από την αύξηση της ζήτησης τους και στις δύο περιπτώσεις.

Κεφαλαιακή Επάρκεια

Βασικός Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	14,5	15,00	12,2	15,00	19,8	20,4	17,2	25,2	15,4	18,9
CREDIT SUISSE	13,70	18,40	14,50	17,90	20,60	21,90	20,10	22,30	19,80	20,5

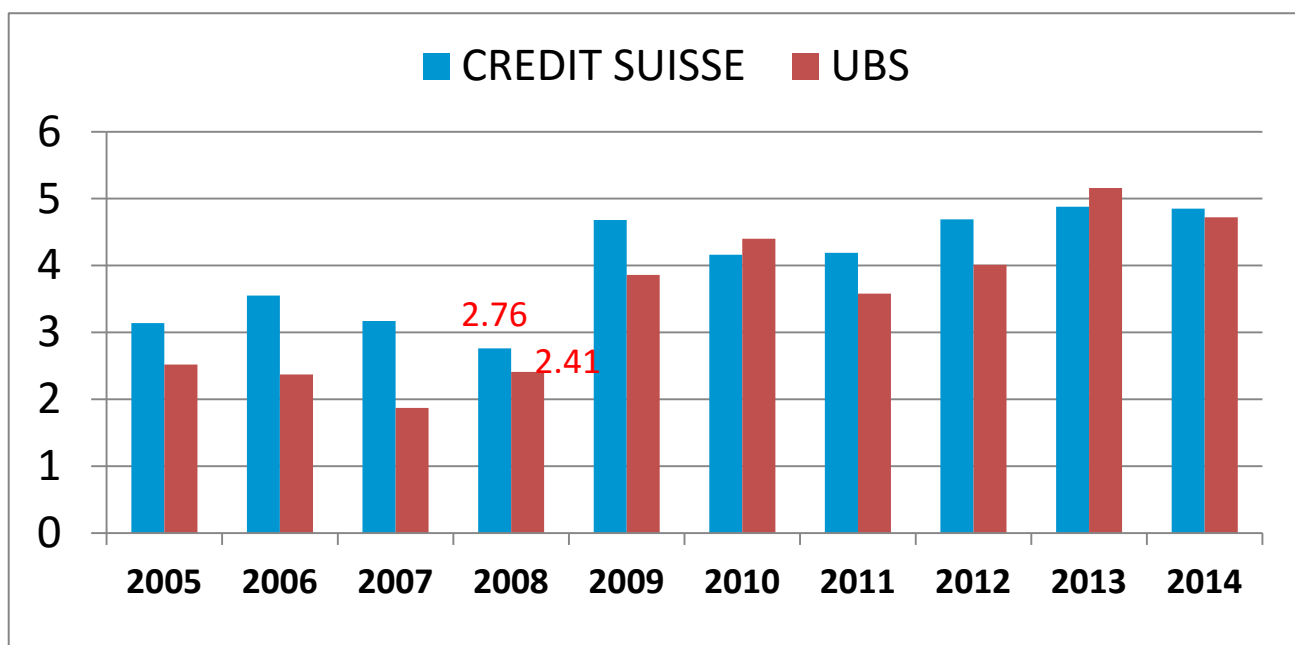
Ο βασικός δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας και για τις δύο τράπεζες κυμαίνεται σε ικανοποιητικά επίπεδα δεδομένου ότι η τιμή του ανέρχεται σε ποσοστά μεγαλύτερο από αυτό του 8% το οποίο και αποτελεί ορόσημο.

Ο δείκτης και για τις δύο τράπεζες παρουσιάζει απότομη πτώση το 2007 και μετά υπάρχει σταδιακή ανάκαμψη από το 2008 μέχρι το 2014, η οποία σημαίνει πως η κατάσταση των τραπεζών παρουσιάζει αργή βελτίωση.

Αξίζει να αναφέρουμε ότι η UBS έχει προβεί σε εκδόσεις κεφαλαίου τόσο το 2008 (CHF1618K) όσο και το 2012 (CHF4δισ) για βελτίωση του εν λόγω δείκτη της, ενώ η Credit Suisse προγραμματίζει μέχρι το τέλος του 2015 να προβεί σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου κατά CHF6δισ.

Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/ Σύνολο Ενεργητικού (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	2,52	2,37	1,87	2,41	3,86	4,40	3,58	4,01	5,16	4,72
CREDIT SUISSE	3,14	3,55	3,17	2,76	4,68	4,16	4,19	4,69	4,88	4,85

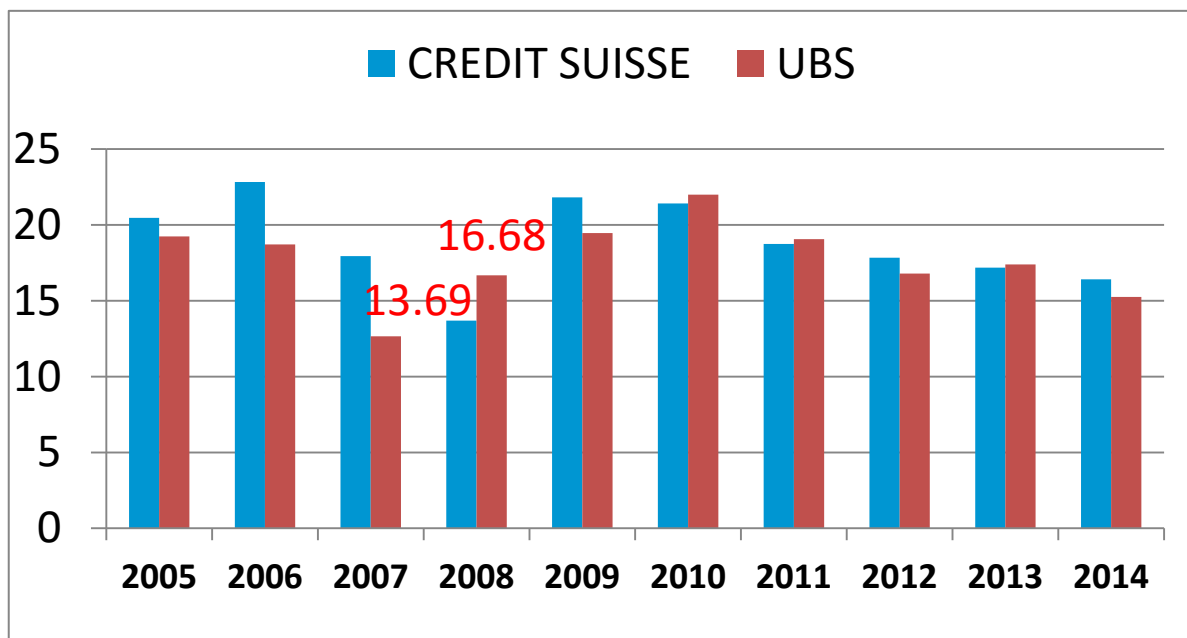

Ο δείκτης Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/ Σύνολο Ενεργητικού παρουσιάζεται και για τις δύο τράπεζες χωρίς σημαντικές αυξομειώσεις και αυτό οφείλεται κατά κύριο λόγο στην σταθεροποίηση τόσο του Συνόλου Ιδίων Κεφαλαίων όσο και του Ενεργητικού των δύο τραπεζών.

Οι τιμές του αν και αυξάνονται από το 2009 και για τις δύο τράπεζες ωστόσο παραμένουν χαμηλές δείχνοντας ότι οι τράπεζες αντιμετωπίζουν την ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση.

Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/ Χορηγήσεις (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	19,24	18,72	12,66	16,68	19,46	22,00	19,06	16,80	17,40	15,25
CREDIT SUISSE	20,47	22,83	17,95	13,69	21,82	21,42	18,75	17,84	17,19	16,42

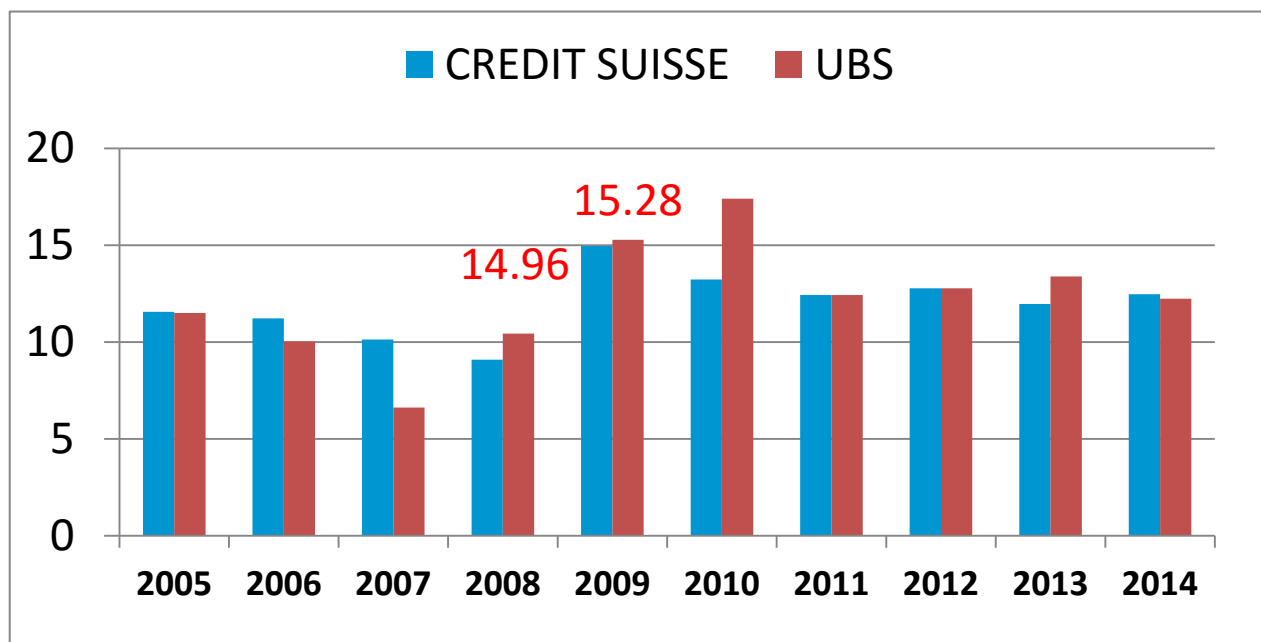

Ο δείκτης Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/ Χορηγήσεις μειώνεται ραγδαία και για τις δύο τράπεζες από το 2011 μέχρι το 2014, εκτός από τα έτη 2009 & 2010 που παρουσιάζεται αξιοσημείωτη αύξηση.

Το Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων δεν παρουσιάζει ιδιαίτερες αυξομειώσεις ενώ οι χορηγήσεις αυξάνονται.

Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/ Καταθέσεις (%)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
UBS	11,50	10,03	6,62	10,44	15,28	17,40	14,84	13,55	13,39	12,24
CREDIT SUISSE	11,56	11,22	10,13	9,09	14,96	13,23	12,43	12,78	11,97	12,47

Ο δείκτης Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων/ Καταθέσεις και για τις δύο τράπεζες αυξάνεται απότομα το 2009 και κινείται χωρίς ιδιαίτερες αυξομειώσεις μέχρι το 2014.

Το Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων για την UBS αυξάνεται σημαντικά το 2010, ενώ από το 2011 έχει σταθεροποιηθεί σε χαμηλότερα επίπεδα, ενώ της Credit Suisse το Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων αυξάνεται σημαντικά το 2009, ενώ από το 2010 έχει σταθεροποιηθεί σε χαμηλότερα επίπεδα.

Οι πελάτες αυξάνουν την ζήτηση των καταθετικών προϊόντων που παρέχει η τράπεζα.

Συμπεράσματα – Γενική Σύγκριση

Ολοκληρώνοντας τη σύγκριση των δύο τραπεζών βάσει αριθμητικών δεδομένων και αριθμοδεικτών καταλήγουμε στο συμπέρασμα πως τόσο η UBS όσο και η Credit Suisse ανήκουν στις μεγάλες οικονομικές μονάδες του κλάδου των τραπεζών.

Με βάση τα αριθμητικά δεδομένα των δύο τραπεζών παρατηρούμε ότι κάθε χρόνο ο αριθμός των εργαζομένων τόσο της UBS όσο και της Credit Suisse μειώνεται σταθερά από το υψηλό της περιόδου 2007-2008, σε μία προσπάθειά τους όπως αναφέρουμε και πιο πάνω να μειωθεί το κόστος τους.

Είναι αξιοσημείωτο να τονίσουμε ότι η πορεία των δύο τραπεζών σε κάποιες χρονικές περιόδους ήταν παράλληλη. Στους αριθμοδείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και σε κάποιους αριθμοδείκτες ρευστότητας, η εξέλιξη των αποτελεσμάτων ανά τα έτη και στις δύο τράπεζες ήταν κοινή.

Η κεφαλαιακή Επάρκεια των δύο τραπεζών παρουσιάζει ανοδική πορεία κάτι το οποίο αποδεικνύει ότι το κεφάλαιο και των δύο τραπεζών είναι αρκετό για να καλύψει τις απαιτήσεις των τραπεζών αλλά και τις υποχρεώσεις επίσης. Τα ίδια κεφάλαια αυξάνονται αλλά και οι χορηγήσεις χωρίς αυτό να επηρεάζεται από εξωτερικούς παράγοντες.

Η ρευστότητα αυξάνεται και στις δύο τράπεζες, κάτι το οποίο εκφράζει την υγιή εξέλιξη και πορεία των δύο τραπεζών στη διάρκεια του χρόνου.

Σε γενικές γραμμές, πάντως, οι πιο πάνω δείκτες παραμένουν υγιείς και σε κάθε περίπτωση καλύτεροι των αντίστοιχων δεικτών άλλων Ευρωπαϊκών τραπεζών.

9. Συντομογραφίες

SNB Κεντρική Τράπεζα Ελβετίας

FINMA Αρχή Εποπτείας Χρηματικής Αγοράς της Ελβετίας

ΕΕ Ευρωπαϊκή Ένωση

10. Βιβλιογραφία- Δικτυακές αναφορές

1. Σοφία Ν. Αντωνοπούλου, (2009), “Η Παγκόσμια Χρηματοπιστωτική Κρίση”, Ουτοπία, τχ.83, Ιαν.- Φεβρ.2009.
2. Ελένη Κατσένιου, (2010), “Η Ποιότητα του Ρυθμιστικού και του Εποπτικού Πλαισίου στις Χρηματοοικονομικές Αγορές”, Σελ.5.
3. Eurobank EFG, Eurobank Research, (2009), Οικονομία & Αγορές, “Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές”, Σελ.14, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.eurobank.gr/research.com>
4. Eurobank EFG, Eurobank Research, (2009), Οικονομία & Αγορές, “Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές”, Σελ.15, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.eurobank.gr/research.com>
5. Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών, (2009), “Σημείωμα Οικονομίας Ελβετίας – Διμερείς Οικονομικές και Εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα”, Σελ.1.
6. Roland Benedikter & Lukas Kaelin, (2013), “Foreign Affairs, The Hellenic Edition, Σελ.1.
7. Ελληνική Δημοκρατία, Υπουργείο Εξωτερικών, (2009), “Σημείωμα Οικονομίας Ελβετίας – Διμερείς Οικονομικές και Εμπορικές σχέσεις με την Ελλάδα”, Σελ.2.
8. Κωνσταντίνος Μαριόλη, (2013), “Τράπεζες: Και οι μεγάλοι κινδυνεύουν με bail-in”, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.capital.gr.com>
9. Eurobank EFG, Eurobank Research, (2009), Οικονομία & Αγορές, “Η κρίση του 2007-2009: τα αίτια, η αντιμετώπιση και οι προοπτικές”, Σελ.28, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.eurobank.gr/research.com>

10. Timothy W. Koch, S. Scott MacDonald, (2010), Bank Management, South-Western Cengage Learning, 7th edition, Chapter 12, The Effective Use of Capital, pp 525-527.

11. Κωνσταντίνος Μαριόλη, (2013), “Τράπεζες: Και οι μεγάλοι κινδυνεύουν με bail-in”, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.capital.gr.com>

12. Κωνσταντίνος Μαριόλη, (2013), “Τράπεζες: Και οι μεγάλοι κινδυνεύουν με bail-in”, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.capital.gr.com>

13. Timothy W. Koch, S. Scott MacDonald, (2010), Bank Management, South-Western Cengage Learning, 7th edition, Chapter 12, The Effective Use of Capital, pp 502-503.

14. Χ. Γκόρτσος, (2011), “Βασιλεία ΙΙΙ”: η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την τραπεζική εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος, Χρηματοπιστωτικό δίκαιο, τεύχος 1, Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

15. Timothy W. Koch, S. Scott MacDonald, (2010), Bank Management, South-Western Cengage Learning, 7th edition, Chapter 10, Funding the Bank, pp 387-388.

16. Β. Βιλιάρδος, (2011), “Η επιστροφή των Τραπεζών”, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.analyst.gr.com>

17. Β. Βιλιάρδος, (2011), “Η επιστροφή των Τραπεζών”, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.analyst.gr.com>

18. Καθημερινή, (2009), “Ευάλωτες και οι Ελβετικές τράπεζες”, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.kathimerini.gr.com>

19. Γ. Τριποταμιανού, (2014), ‘Έρευνα: Ο θαυμαστός κόσμος των τραπεζών-Οι «κομπίνες» που κάνουν τους πλούσιους πλουσιότερους’, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.paratiritis.gr.com>
20. George D. Pavlides, (2015), ‘Η επικράτηση του αμερικάνικου μοντέλου της FATCA στο νέο-αναδυόμενο διεθνές πλαίσιο κανόνων κατά της φοροδιαφυγής: Από την υπόθεση UBS στην υπόθεση Credit Suisse’, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.nup.ac.cy>
21. Γ. Τριποταμιανού, (2014), ‘Έρευνα για τις τράπεζες (μέρος 2^ο): Τοξικά για τους πολλούς...’, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.paratiritis.gr.com>
22. Γ. Τριποταμιανού, (2014), ‘Έρευνα για τις τράπεζες (μέρος 2^ο): Τοξικά για τους πολλούς...’, διαθέσιμο στο διαδίκτυο <http://www.paratiritis.gr.com>
23. Timothy W. Koch, S. Scott MacDonald, (2010), Bank Management, South-Western Cengage Learning, 7th edition, Chapter 10, Analyzing Bank Performance, pp 133-135.
24. Timothy W. Koch, S. Scott MacDonald, (2010), Bank Management, South-Western Cengage Learning, 7th edition, Chapter 10, Analyzing Bank Performance, pp 99-100.
25. European Banking Authority, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.eba.europa.eu>
26. European Central Bank, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.ec.europa.eu>
27. Credit Suisse, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.credit-suisse.com>
28. UBS, διαθέσιμο στο διαδίκτυο: <http://www.ubs.com>